Ruokaosasto
Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINLÄÄKÄRINAMMATIN HARJOITTAMISESTA ANNETUN LAIN 7 §:N MUUTTAMISESTA (HE 49/2019 VP)

Esityksessä eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa suorittava opiskelija saisi harjoittaa tilapäisesti eläinlääkärinammattia teurastamoa valvovan ja lihantarkastusta suorittavan virkaeläinlääkärin sijaisena. Kyse on virkaeläinlääkärin pätevyysvaatimuksia koskevasta kansallisesta poikkeuksesta, jonka lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624, jäljempänä *delegoitu asetus*, 13 artikla mahdollistaa. Delegoitu asetus tulee sovellettavaksi 14.12.2019.

Opiskelijoiden toimiminen sijaisina oli mahdollista aiemmin, mutta tilanne muuttui noin kymmenen vuotta sitten EU-lainsäädännöstä johtuvista syistä. Opiskelijoiden työskentelyn salliminen uudelleen vähentäisi virkaeläinlääkäreiden sijaisten saantiin liittyviä hankaluuksia erityisesti pienillä paikkakunnilla sekä tästä johtuvaa virkaeläinlääkäreiden työn kuormittavuutta ja lihantarkastustoiminnan häiriöiden riskiä. Sijaisuuksien hoitaminen olisi myös myönteistä opiskelijoiden ammatillisen kehittymisen näkökulmasta. Aiemmat kokemukset eläinlääketieteen opiskelijoiden toiminnasta teurastamoissa sijaisina ovat pääosin hyviä. Opiskelijat ovat motivoituneita, ja heillä on tuoreet tiedot lihantarkastukseen liittyvistä asioista.

Ehdotettuun säännökseen perustuva opiskelijan työskentely olisi delegoidun asetuksen vaatimuksista johtuen mahdollista vain, jos teurastamossa olisi samanaikaisesti jatkuvasti läsnä ainakin yksi delegoidun asetuksen mukaiset virkaeläinlääkärin pätevyysvaatimukset täyttävä eläinlääkäri. Lain muutos ei siten koskisi pienimpien teurastamojen eikä myöskään poroteurastamojen valvontaa.

Lain voimassa olevassa 7 §:ssä säädetään ns. kandioikeuksista eli eläinlääketieteen opiskelijan oikeudesta harjoittaa ammattia laillistetun eläinlääkärin sijaisena esim. eläinlääkärin vastaanotolla. Oikeuksien saaminen edellyttää, että kuusivuotisesta eläinlääketieteen koulutusohjelmasta on suoritettu viiden ensimmäisen vuoden opinnot. Oikeudet ovat voimassa kolme vuotta. Nyt lisättäväksi ehdotetun momentin mukainen sijaisoikeus olisi näistä kandioikeuksista erillinen oikeus, joka saavutettaisiin delegoidussa asetuksessa säädettyjen opintosuoritusten jälkeen. Nämä vastaavat koulutusohjelman neljän ensimmäisen vuoden opintoja.

Oikeus ottaa vastaan tilapäisiä sijaisuuksia alkaisi siitä, kun Ruokavirasto olisi todennut koulutusvaatimusten täyttymisen. Ruokavirasto merkitsisi sijaisoikeuden saaneet opiskelijat eläinlääkärirekisteriin ja antaisi näille eläinlääkärin tunnusnumeron. Sijaisoikeus päättyisi neljän vuoden kuluttua oikeuden alkamisesta tai viimeistään kandioikeuksien päättyessä. Tällä turvattaisiin se, ettei sijaisoikeuksien kokonaiskesto kohtuuttomasti pitene ja pitkitä opiskeluaikoja.

Ehdotettu oikeus koskisi Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa suorittavia opiskelijoita. Kyse ei ole henkilöön liittyviin syihin kuten kansalaisuuteen kytkeytyvästä rajauksesta, vaan säännös perustuu tarpeeseen varmistaa julkisen vallan, myös merkittävän julkisen vallan käytössä tarvittava osaaminen, esimerkiksi virkaeläinlääkärin koulutusvaatimuksiin sisältyvä kansallisen lainsäädännön osaaminen. Opiskelijan työskentely olisi luonteeltaan tilapäistä ja väliaikaista. Hallinnollinen taakka olisi tähän nähden suhteeton, jos ulkomailla opiskelevien

henkilöiden opintojen tason vastaavuuden arviointia sekä mm. hallinto-oikeudellisen osaamisen hankkimista varten luotaisiin erityinen järjestelmä. Eläinlääkäriksi valmistuttuaan muissa EU:n jäsenmaissa opiskelleet voivat hyödyntää ammattipätevyyden tunnustamista koskevan direktiivin 2005/36/EY sekä delegoidun asetuksen mukaisia ammattipätevyyden tunnustamismekanismeja ja saada oikeuden eläinlääkärin tehtäviin Suomessa.

Virkaeläinlääkärin sijaisoikeuden saaneet opiskelijat olisivat eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa säädetyn valvonnan piirissä vastaavalla tavalla kuin muut eläinlääkärinammatin harjoittajat. Opiskelijoiden ammatinharjoittamisoikeuksia ja muita laissa säädettyjä rajattuja toimintaoikeuksia voi säännösten ja niiden vakiintuneiden tulkintojen mukaan käyttää ainoastaan siinä roolissa, johon ammatinharjoittajalla on lain mukaan toimintaoikeus. Virkaeläinlääkärin viransijaiseksi kelpoinen opiskelija, jolla ei olisi samanaikaisesti ns. kandioikeuksia, ei siten voisi viranhoidon rinnalla harjoittaa ammattia tarjoamalla eläinlääkärinapua esim. lääkkeitä määräten ja luovuttaen. Ehdotettuun sijaisoikeuteen ei ole tarpeen liittää tätä koskevia nimenomaisia rajauksia, vaan yksittäiset rajaavat säännökset voisivat päinvastoin olla omiaan hämärtämään muiden säännösten tulkintaa ja mahdollisesti johtaa virheellisiin vastakohtaispäätelmiin.

Esityksen vaikutuksen valtion talouteen arvioidaan olevan neutraali.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 14.12.2019.